

บทที่ 5

สรุปและเสนอแนะ

บทสรุป

โดยสาเหตุที่เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญของการพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรกลุ่มนี้จะมีโอกาสสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติได้ในระยะยาว ประกอบกับข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าความสูญเสียของเด็กและเยาวชน กลายเป็นปัญหาที่รับรู้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะในด้านของพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดที่สร้างความท้อใจแก่สาธารณชนทั่วไป ดังนั้นจึงกลายเป็นที่มาของการวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยเรื่องนี้คือ การศึกษาสภาพปัญหาการกระทำผิดของเยาวชนในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางการกำหนดนโยบายและวางแผนการป้องกัน และแก้ไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการวิจัยได้แก่ การสำรวจจากตัวอย่างข้อมูลสถิติของบันทึกการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ถูกส่งตัวมาสู่การพิจารณาของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง ระหว่างปี พ.ศ. 2529 - 2535 (8 ปี) ซึ่งมีอยู่รวมทั้งสิ้นประมาณ 20,272 ราย ทั้งนี้การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มจากข้อมูลในแต่ละปี เป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,743 ราย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลกระทำใน 2 ลักษณะที่สำคัญคือ การศึกษาแนวโน้มด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ตลอดจนการเปรียบเทียบความแตกต่างในรูปแบบต่าง ๆ กัน (โปรดดูบทที่ 3) วิธีการรวบรวมข้อมูลอาศัยความร่วมมือของเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลจากบันทึกต้นฉบับฟอร์มที่จัดทำขึ้นสำหรับการบันทึกข้อมูล

ผลการศึกษาสำคัญที่ค้นพบ สรุปได้ดังนี้คือ

ลักษณะการกระทำผิด

1. การวิเคราะห์ทั้งในแง่ของค่าสัมบูรณ์ และอัตราการกระทำผิดต่อจำนวนประชากรในแต่ละปี ล้วนแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่น่าท้อใจ ทั้งนี้เพราะเด็กและเยาวชนไทยมีการกระทำผิดมากขึ้น ซึ่งแนวโน้มสอดคล้องกับปรากฏการณ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

2. ที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่านั้นคือ ผลการแยกพิจารณาตามฐานความผิด แสดงให้เห็นว่าคดีที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ส่วนใหญ่เป็นคดีรุนแรง อันได้แก่ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ข่มขืน พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน เป็นต้น นอกจากนี้ ผลของการกระทำผิดยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งในแง่ของมูลค่าทรัพย์สินที่เสียหาย และ โดยเฉพาะความเสียหายต่อชีวิตในด้านของการเจ็บป่วยมากกว่า 20 วัน และการเสียชีวิต

3. ช่วงเวลาของการกระทำผิดที่ถือเป็นช่วงวิกฤตคือ ระหว่าง 21.01 - 03.00 น. ซึ่งนอกจากจะมีการกระทำผิดในภาพรวมสูงที่สุดแล้ว การกระทำผิดในช่วงเวลายังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า มีฐานความผิดหลายกรณีที่ยังเกิดขึ้นในช่วงเวลาอื่น ๆ แม้แต่ในเวลากลางวัน อาทิ การทำร้ายร่างกาย ยาเสพติด เป็นต้น

4. นอกจากนั้นแนวโน้มของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

5. แม้ว่าเยาวชนชายจะเป็นกลุ่มที่กระทำผิดเป็นส่วนใหญ่ แต่แนวโน้มของเด็กและเยาวชนหญิงที่กระทำผิดได้เพิ่มขึ้น ในด้านการศึกษาแม้ว่ากลุ่มเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.6 ลงมา จะมีแนวโน้มการกระทำผิดน้อยลง แต่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงนี้สาเหตุจากการศึกษาภาคบังคับเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงทำให้แนวโน้มของกลุ่มการศึกษา ม.1 - ม.6 กลับเพิ่มสูงขึ้นแทน

6. ช่วงอายุวิกฤตของการกระทำผิดคือ 15 - 16 ปี ซึ่งสอดคล้องกับปรากฏการณ์ในสหรัฐอเมริกา ที่ช่วงอายุเดียวกันนี้มีการกระทำผิดในคดีไม่รุนแรงสูงที่สุด นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุมีน้อยมาก

7. โดยเฉลี่ยกล่าวได้ว่า เยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่มีระดับสติปัญญาในเกณฑ์ปกติ ซึ่งช่วยยืนยันว่าสาเหตุความบกพร่องของระดับสติปัญญา (ทฤษฎีดั้งเดิม) จะเกี่ยวข้องกับ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทยน้อยมาก นอกจากนั้นระดับสติปัญญาโดยเฉลี่ยของเยาวชนที่กระทำผิดมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมมากกว่าสาเหตุอื่น

8. ความเกี่ยวข้องระหว่างการใช้สารเสพติดกับการกระทำผิดประเภทอื่น (หมายถึงที่ไม่ใช่คดียาเสพติด) มีระดับต่ำกว่าที่คาดคิดไว้ นอกจากนั้นการตรวจพบสารเสพติดของเยาวชนที่กระทำผิดยังมีแนวโน้มลดลง

สาเหตุของการกระทำผิด

การนำฐานความผิดของเยาวชนมาพิจารณาประกอบกับสาเหตุการกระทำผิด ซึ่งเป็น การวินิจฉัยจากเจ้าหน้าที่ประจำศาลเด็ก แสดงให้เห็นถึงข้อสรุปที่สำคัญคือ

1. ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน อันได้แก่ การลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้น ฉ้อโกง ฯลฯ นั้น สาเหตุที่สำคัญ จะ ได้แก่ เพื่อน สภาพครอบครัว และปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2. ส่วนคดีประเภทอื่น ๆ ที่เหลือ นั้น สาเหตุที่สำคัญและเด่นชัดจะ ได้แก่ เพื่อน และอารมณ์ ยกเว้นคดีด้านยาเสพติดที่ปัจจัยด้านครอบครัว มีความสำคัญมากพอ ๆ กับจิตใจและอารมณ์ โดยเป็นรองปัจจัยด้านเพื่อน

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมรongsภายในกลุ่มเพื่อน จะเป็นปัจจัยสำคัญของการกระทำผิดส่วนใหญ่ของประเทศไทย โดยมีปัจจัยด้านอารมณ์และจิตใจเป็นสาเหตุสำคัญรองลงมา อย่างไรก็ตามก่อนหน้าการวิเคราะห์ในแง่แนวโน้ม แสดงให้เห็นว่าในบรรดาปัจจัยเหล่านี้ สาเหตุด้านความกดดันทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านอารมณ์เป็นเพียงสองปัจจัยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยด้านเพื่อน (ซึ่งมีอิทธิพลสูงที่สุดในภาพรวม) และด้านครอบครัวต่างมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย

3. จากความแตกต่างของอัตราการกระทำผิดที่ค่อนข้างชัดเจนทำให้เชื่อได้ว่า บุตรคนกลางและบุตรคนสุดท้าย น่าจะเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอัตราการกระทำผิดมากกว่าบุตรโอรสและบุตรคนโต อย่างไรก็ตามในแง่แนวโน้มแล้ว การกระทำผิดของบุตรคนกลางมีแนวโน้มลดลง ขณะที่บุตรคนสุดท้ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

4. เด็กที่จะอาศัยกับพ่อแม่จะมีแนวโน้มการกระทำผิดลดลง กลุ่มเด็กที่นำเป็นห่วงคือเด็กที่อาศัยกับพ่อ บิดา-มารดาเลี้ยง โดยเฉพาะบิดาเลี้ยง-มารดา และเด็กที่ปกครองตนเอง

5. ฐานะของครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน โดยกลุ่มครอบครัวที่มีฐานะพอกินพอใช้จะมีแนวโน้มการกระทำผิดเพิ่มขึ้น ขณะที่เด็กที่มาจากรอบครัวปานกลางจะมีการกระทำผิดลดลง และจากรอบครัวที่มีฐานะดีไม่มีความเปลี่ยนแปลงในแง่แนวโน้ม

จากผลการศึกษาในข้อที่ 3, 4 และ 5 แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของครอบครัว แม้แต่การให้การเลี้ยงดูแก่บุตรที่มีลำดับการเกิดต่างกัน จะมีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไทย

6. ในแง่ของพื้นที่ของการกระทำผิดแล้ว เขตร้านค้า และที่พักอาศัยจะเป็นบริเวณที่มีแนวโน้มการกระทำผิดเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ในพื้นที่ชุมชนแออัดมีแนวโน้มลดลง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิด

ข้อสรุปที่สำคัญ คือ

1. อายุ การวิเคราะห์ข้อมูลของประเทศไทยช่วยยืนยันว่า เด็กและเยาวชนที่มีอายุมากขึ้น จะมีโอกาสก่อคดีรุนแรงได้มากขึ้น สำหรับผู้ที่มีอายุน้อยนั้นจะก่อคดีไม่รุนแรง โดยการพันแและลักทรัพย์ น่าจะเป็นความผิดที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดตั้งแต่อายุน้อย
2. ระดับสติปัญญา โดยสรุปงานวิจัยนี้ เชื่อว่าระดับสติปัญญา ไม่เกี่ยวข้องกับฐานความผิดประเภทต่าง ๆ ความแตกต่างของระดับไอคิว ที่วัดได้น่าจะเป็นผลจากความแตกต่างของอายุเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มของฐานความผิด (ดูข้อ 1) มากกว่าสาเหตุอื่น ๆ
3. เพศ เพศเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในแง่ที่ว่าความผิดบางประเภท เพศหญิงจะกระทำผิดได้ไม่ยากลำบากนัก ความผิดเหล่านี้ได้แก่ การฉ้อโกง ยักยอก รับของโจร ปลอมแปลงเอกสาร และยาเสพติด เป็นต้น กลุ่มคดีเหล่านี้มีอัตราการกระทำผิดของเพศหญิงชัดเจนกว่าคดีอื่น ๆ โดยเฉพาะคดีรุนแรงที่ต้องใช้พละกำลัง ในภาพรวมแล้วเพศชายเป็นเพศที่กระทำผิดในส่วนใหญ่ในทุกคดี
4. เวลาการกระทำผิด เวลา 21.01 - 03.00 น. เป็น 6 ชั่วโมงวิกฤตของการกระทำผิดโดยเฉพาะคดีรุนแรง ปล้นทรัพย์ ช่า และพยายามฆ่า คดีที่มีอัตราการเกิดในกลางวันมากพอควรคือ การทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ และฉ้อโกง เป็นต้น
5. การศึกษา เชื่อได้ว่าการศึกษามีส่วนช่วยลดการกระทำผิดของเยาวชนได้ อย่างไรก็ตามมีการกระทำผิดบางประเภทในแต่ละกลุ่มการศึกษา มีอัตราการกระทำผิดใกล้เคียงกัน คดีเหล่านี้ได้แก่ การทำร้ายร่างกายฯ แชงรถ และการพันแฯ
6. ลักษณะชุมชน โดยทั่วไปฐานของการกระทำผิดไม่แตกต่างกันชัดเจน ยกเว้นคดียาเสพติดที่พบมากในย่านชุมชนแออัด

ข้อเสนอแนะ

ในระดับมหภาคซึ่งรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบนโยบายการพัฒนาสังคม สิ่งที่มีหวังเร่งรัดคือการจัดโครงการพัฒนาสังคมที่จะส่งผลต่อ เด็กและเยาวชนโดยตรง ทั้งนี้เพราะแนวโน้มการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนสูงขึ้น และที่สำคัญคือความเสียหายต่อทรัพย์สิน โดยเฉพาะชีวิตมากขึ้น นอกจากนั้นเยาวชนหญิงมีอัตราการกระทำผิดมากขึ้น

รัฐบาลควรต้องทบทวนถึงนโยบายการพัฒนา โดยปรับน้ำหนักของการพัฒนาสังคมให้มากขึ้นและหากจะอาศัยข้อสรุปของผลงานนี้แล้ว สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การพัฒนาครอบครัวและการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยทั้งสองที่น่าจะมีส่วนลดปัญหาการกระทำผิดได้ โดยหลักการคือ การลดความกดดันด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของครอบครัว ตลอดจนการกระจายและยกระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชนให้สูงขึ้น นโยบายการกระจายรายได้และการให้หลักประกันที่มั่นคงแก่ครอบครัวอย่างแท้จริง จะช่วยลดความกดดันทางเศรษฐกิจและเปิดโอกาสให้ครอบครัวได้สามารถให้ความเอาใจใส่แก่การเลี้ยงดูบุตรได้มากขึ้น แม้ว่าการปรับน้ำหนักความสำคัญในลักษณะนี้ อาจทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจช้าลง แต่ก็ก็เป็นทางเลือกที่รัฐควรต้องปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะ โดยภาพรวมแล้วผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจนั้น มิได้มีมากไปกว่าผลเสียที่จะมีตามมาจากปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตลอดจนปัญหาสังคมอื่น ๆ

สำหรับบทบาทของครอบครัวแล้ว มีสิ่งที่ต้องระลึกถึงและพึงปฏิบัติบางประการ คือ

1. พ่อแม่ควรสร้างความสม่ำเสมอในการเลี้ยงดูบุตร ทั้งนี้เพราะการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าบุตรคนกลางและบุตรคนสุดท้ายมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดมากกว่าบุตรโตน และบุตรคนโต ที่เป็นเช่นนี้อาจจะมีสาเหตุจากบุตรโตนและบุตรคนโตได้รับความรักและความเอาใจใส่จากพ่อแม่มาก นอกจากนั้น โดยบทบาทความรับผิดชอบของบุตรคนโต อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งช่วยสร้างพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นพ่อแม่ควรให้ความใส่ใจแก่บุตรคนกลางมากขึ้น และหลีกเลี่ยงการตามใจบุตรคนเล็ก
2. ช่วงอายุ 15 - 16 ปี เป็นช่วงที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิดครั้งแรก ๆ ของเด็กและเยาวชน ดังนั้นในวัยนี้จึงเป็นช่วงที่พ่อแม่จะต้องคอยสอดส่องดูแลเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำผิด อย่างไรก็ตามมิได้หมายถึงการเข้มงวดและระแวงจนเกินไป แต่พึงให้ความเอาใจใส่เกี่ยวกับพฤติกรรมปรับตัว ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์และสังคมของบุตร แม้จะผ่านพ้นในวัยนี้แล้ว แต่มิได้หมายความว่าโอกาสการกระทำผิดจะลดลง แต่นับตั้งแต่อายุ 17 ปีเป็นต้นไป การกระทำผิดของเยาวชนจะเป็นคดีที่รุนแรงมากขึ้น ทั้งในแง่ของการทำร้ายร่างกาย ทางเพศ และอื่น ๆ ดังนั้นความเอาใจใส่ยังคงจะต้องมีอยู่อย่างสม่ำเสมอ
3. วัฒนธรรมรองจากกลุ่มเพื่อนยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ดังนั้นพ่อแม่ควรให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนของบุตร โดยการศึกษาอุปนิสัยของเพื่อน ตลอดจนให้คำแนะนำและความเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมคบเพื่อน
4. โดยธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมตลอดจนการเลี้ยงดูในครอบครัว บุตร (เพศ) ชายมักจะได้รับโอกาสให้มีอิสระเสรีในการแสดงออกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พฤติกรรม

กระทำผิดของบุตรชายจะมีมากกว่าบุตรสาว ดังนั้นแนวปฏิบัติที่ถูกต้องคือ การเข้มงวดต่อบุตรชายจะต้องมีมากขึ้น ขณะเดียวกันสังคมต้องมีทิศทางของทัศนคติที่เข้มงวดต่อเพศชายมากขึ้นตามไปด้วย สองสิ่งนี้จะช่วยลดพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดของเยาวชนชายได้มากขึ้น

ในด้านการศึกษาคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน การวิจัยครั้งนี้ใคร่ขอเสนอแนะข้อมูลบางประการ กล่าวคือ การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ในช่วงเวลา 21.01 - 03.00 น. ควรเพิ่มขอบข่ายให้กว้างขวางขึ้น ทั้งนี้เพราะช่วงเวลาที่ว่านคือ ช่วงวิกฤตของการกระทำผิดในคดีประเภทต่าง ๆ ของเยาวชน เขตที่พักอาศัย และเขตร้านค้า เป็นพื้นที่สำคัญที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ นอกจากนี้เนื่องจากอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมีอยู่ประมาณร้อยละ 10 ทั้งยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังนั้นการปฏิบัติภายหลังการจับกุมเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยวิกฤตและอ่อนไหว จึงควรหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดการ "ตราหน้า" เด็กและเยาวชนเหล่านั้นเพราะมิเช่นนั้นเด็กและเยาวชนจะรู้สึกว่าการถูกสังคมและคนรอบข้างประณาม ดังนั้นการกระทำผิดครั้งต่อไปจึงกลายเป็นเรื่องธรรมดา เพราะไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีตามที่สังคมคาดหวังไว้ได้

ในทางวิชาการแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังคงเป็นเพียงการสำรวจ ข้อมูลสถิติภูมิที่การวิเคราะห์แนวโน้มและความสัมพันธ์ในลักษณะอื่น ที่แม้จะแสดงผลยืนยันหรือขัดแย้งกับปรากฏการณ์ด้านแนวคิดและทางปฏิบัติ เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดของเยาวชนในประเทศอื่น แต่การศึกษา ยังมีได้ใช้การวิจัยเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลองที่จะให้ข้อพิสูจน์ที่แท้จริง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเปรียบเทียบทางพฤติกรรมที่อาศัยแผนแบบใกล้เคียงกับการทดลองมากขึ้น โดยประเด็นสำคัญที่จะพิสูจน์คือ สาเหตุหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเยาวชนโดยตรง